

קידושין יב-ב

עניין: הט"ז הידוע ב'

ט"ז יו"ד קיז, א

מן התורה אלא דרבנן אסרוה, ומתניתין קאמר דמדרבנן הם שוים. ^א ונראה לתרץ, ^ב דאין כח ציד חכמים לאסור דבר שפירשה התורה צפירוש להיתר, דאין כח ציד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא היתר מפורש מן התורה, ^א מה שאין כן במקום [שיש] ^ב היתר מפורש מן התורה, וזהו בכלל מאמרו [סנהדרין מו, א] שמעתי שצית דין מכין ועונשין שלא מן הדין ולא לעבור על דבר תורה אלא לעשות סייג לתורה, דקשה, פשיטא שאין כח צדוק אדם לעבור על דבר תורה, וצדוקי מ' סימן ז' [ד"ה ולא לעבור] כתבנו מזה, ולפי הנחה שזכרתי אחי שפיר טפי, דכאן נתכוין שאף להחמיר אין להם כח במקום שהם עוצרים על דבר תורה. על כן מוכיחים התוספות

חות יאיר סי' קמב

* רק שמה שהקשה [הט"ז] מדברי התוספות דסוכה דף ל"ט [ע"א] ד"ה וליתב וכו' וניחא ליה על פי הקדמה במונח קיים לו דכל שהתירה תורה בפירוש אי אפשר לומר בו כלל שחכמים יאסרוהו משום גזירה בעולם, והא ודאי ליתא, * דגדולה מזו אפילו מה שהוא לדעת קצת מצוה מן התורה מצינו שאסרו חכמים משום גזירה, והוא לנכרי תשיך שחז"ל אסרוהו שמא ילמד ממעשיו [עיי' תוספות פרק הריבית [בבא מציעא] סוף דף ע' [ע"ב ד"ה תשיך]. ובכתובות דף ל"ד ע"א למאן דאמר מעשה שבת דרבנן וכוותיה קיימא לן אע"פ דכתבה תורה כי קודש היא ואין מעשיה קדש]. [ועוד גדולה מזו דקרא

חתם סופר החדשות סי' ו'

ומ"ש לפי דבריו הנ"ל, דכאן דקמשני לא אמרה תורה שלא לתקלה תו לא קשה, אכתי ליתקר מדרבנן כמו המצטל בשבת, עפ"י ספר הט"ז [יור"ד סימן קי"ז סק"א], דהיכא להיתר מפורש בתורה אין כח ציד חכמים לאסור, וא"כ אי אפשר לקונסו גזי שילוח הקן, עכ"ל. תמהני, מפני מאי לא היה קשה לו משבת שקנסו נמי אף שפורש היתר בתורה "הוא קודש" – ואין מעשיה קודש, וע"כ ל"ל דזוקא לעשות הדבר לאיסור אין הכח ציד, אבל לקונסו לעשות גזר לדאורייתא שלא יבטל בשבת, שפיר יכולים לקונסו, דהא התורה לא אמרה אלא שהוא מותר מדינא אבל משום קנס שפיר יכולים לקונסו, והקצרה מונעת לכל. ועיין בט"ז [חו"מ סימן ז' ס"א]

הבונה

מנגיד בר'. לא כל הדברים המותרים על משך קו הדין נכונים להעשות וע"ז אמר שלמה (משלי ד) פלם מעגל רגלך וכמו כמה מאלה שנראה בהם חוצפא ועזות ראוי ליסר לכל עושיהם:

חתם סופר גיטין ג.

והנה הכנח הזאת דביאה מפורשת ג"כ אינה תורה קד, דפשטיה דקרא כי יקח ובעלה, משמע דמקדש והדר בעיל, אלא שכש"ם [קידושין ע' ע"ג] מוכיח ליה דא"כ נערה המאורסה צסקילה היכא משכחת ליה, ותו גס כי קידש כדיו מ"מ גס הביאה צלא חופה אסורה צצית חמיו מהאי קרא גופי' והיתח לו לאשה, שלא יבעל עד שתחי' לו לאשה, ודבר זה למדנו מדברי ה"ה פ"א מאישות ה"ד, ועיין לח"מ שם, ומבואר כל זה כבר בדברינו במקום אחר קה). ומפני כן היה כח ציד חכמים למנגיד מאן דקדיש צביאה, דאל"כ כיון דאין צ"ד מכין ועונשין לעבור על דברי תורה קה), להט"ז הנ"ל מאי דמפורש בתורה להחיר אין להם כח להכות ולענוש אפילו לעשות סייג לתורה, דזה מקרי לעבור על דברי תורה, א"כ כיון דכתיב ובעלה איך מנגיד רב [שם י"ב ע"ג], אט"כ כנ"ל דפשטי' דקרא אינו מורה לקדש צביאה צלי קדושין וגס צלי חופה, וא"כ כדן נגדין.

משך חכמה פרשת כי תצא

כה, ה יבמה יבא עליה.

הנה התורה תדבר תמיד על הצד המוסרי והדרך ארץ, ו"דרכיה דרכי נועם" (משלי ג, יז)¹. ומצד המוסרי והנימוסי שלא לקדש אשה בביאה, ורב מנגיד על זה (קידושין יב, ב). ואפילו ביבמה דלא מהני מאמר כלל – לשיטת הבבלי – מן התורה², והביאה צריך עדים³, בכל זאת דרך המוסרי שלא לבוא עליה תיכף, וכמו שאמר רב הונא (יבמות נב, א): מצות יבמה – מקדש ואח"כ בועל. וכן כתוב בתורה (כד, א): "כי יקח איש אשה ובעלה". וכאן כתוב: "יבמה